

Lithium, alleen verantwoord met zorgvuldige controles

Dr. R. Hoekstra, psychiater
Antes, Delta Psychiatrisch Centrum, Rotterdam

GGG congres, Amsterdam, 6 april 2017

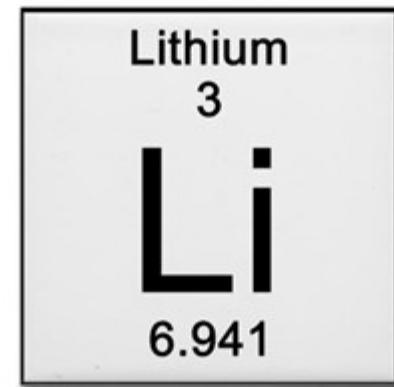

Disclosure belangen spreker

(potentiële) belangenverstrengeling	Geen / Zie hieronder
Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven	Bedrijfsnamen
• Sponsoring of onderzoeksgeld • Honorarium of andere (financiële) vergoeding • Aandeelhouder • Andere relatie, namelijk ...	• • royalties Spreekuur thuis, Poiesz Uitgeverij. • •

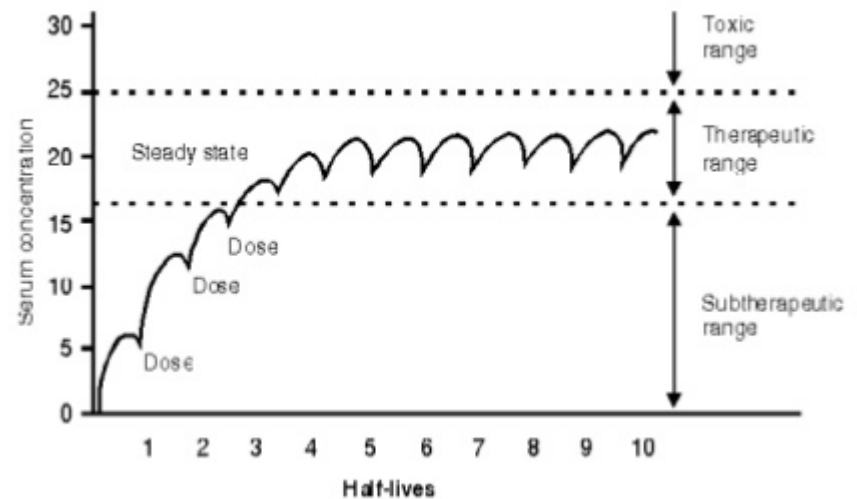
achtergrond

- Lithium: eerste keus in onderhoudsbehandeling bipolaire stoornis
- Andere indicaties:
 - additie bij unipolaire depressie
 - clusterhoofdpijn
- > 31.000 gebruikers

achtergrond

- Geringe therapeutische breedte
- Klaring door nieren

Risico's, neveneffecten

- Intoxicatie
 - acuut
 - chronisch
- Nierfunctiestoornissen
- andere

vermijdbaar!

- Monitoren:
 - Lithiumspiegels op juiste manier
 - Nierfunctie
 - Andere waarden
- Symptomen herkennen
- Risico's kennen

probleem

- Kennis bij patiënten zakt weg
- Geen continuïteit van behandelaar
- Weinig ervaring bij artsen

controles

- Van Beek et al., TvP 2010:
- Ter Meulen et al., TvP 2016:
- Hoekstra et al., NTvG 2015

Controles bij de behandeling met lithium: de richtlijn en de klinische praktijk

L.M. VAN DE BEEK, M.A. OUWENS, P.L. DE VRIES, J.W. HUMMELEN

De huisarts als primaire behandelaar van patiënten met een bipolaire stoornis: een exploratief onderzoek

W.G. TER MEULEN, H.M. VISSER, P.J.M. ELDERS, R.W. KUPKA

ntvg
Nederlands
Tijdschrift
voor
Geneeskunde

Zoek direct een artikel

[Artikelen](#) [Academie](#) [Auteurs](#) [Banenbank](#) [Over NTvG](#) [Service](#)

[HOME](#) [ARTIKEL](#) [KLINISCHES](#)

Lithium, alleen verantwoord met zorgvuldige controle

KLINISCHES 30-04-2014

Rocco Hoekstra, Arjan M. van Alphen en Tessa M. Bosch

project

- Kennis vergroten
- Lithiumgebruikers zelf
- Huisartsen

[Alles over lithium](#)[10 hoofdregels](#)[Heb je vragen?](#)[FAQ](#)[Weetjes](#)[Links](#)[Het panel](#)[Voor huisartsen](#)

*'Lithium heeft mijn leven
gestabiliseerd'*

*'Ik houd mijn lithiumwaarden
zelf altijd goed bij'*

Home

Lithium werkt vaak erg goed als je lijdt aan een manisch-depressieve stoornis, depressie of clusterhoofdpijn. Het is wel van belang dat je lithium zorgvuldig gebruikt en dat je je regelmatig laat controleren.

Op deze website vind je veel informatie over het verantwoord gebruik van lithium.

Vanuit het menu bovenaan de pagina kom je op allerlei belangrijke zaken, die je moet weten als je lithium gebruikt.

Een aantal deskundigen staat klaar om je vragen over het gebruik van lithium te beantwoorden.

Het deskundigenpanel bestaat uit:

Dr. R. Hoekstra, psychiater, werkzaam in Antes, Delta Psychiatrisch Centrum te Rotterdam,

Dr. A.M. van Alphen, internist-nefroloog en
mevr. Dr. T.M. Bosch, ziekenhuisapotheker-klinisch farmacoloog,
beiden werkzaam in het Maastricht Ziekenhuis te Rotterdam.

mevr. M. Bakker en **dhr. J. Delhaas**, lithiumgebruikers.

Stuur je vragen over lithium per e-mail aan info@allesoverlithium.nl

Wij doen ons best binnen 5 werkdagen antwoord te geven.

ZOEKEN

Zoek op beginletter:

A B C D →

E. J. M. SNOEREN, HUISARTS

Thuisarts.nl geeft betrouwbare en onafhankelijke informatie van uw huisarts over gezondheid en ziekte. [Meer info](#)

Ik heb een bipolaire stoornis

Onderwerp
Synoniemen

Bipolaire stoornis
manisch-depressief, manisch-depressieve stoornis, MDS

[In het kort](#)[Beschrijving](#)[Verschijnselen](#)[Oorzaken](#)[Adviezen](#)[Behandeling](#)[Hoe gaat het verder?](#)[Wanneer contact?](#)[Meer informatie?](#)

Een bipolaire stoornis kan problemen geven in uw gezin of in uw relatie. Als u kinderen heeft, is het goed om met uw huisarts te praten over hoe het gaat in uw gezin en te kijken naar oplossingen.

Een manie of depressie kan zo erg zijn dat u zichzelf of de mensen in uw omgeving in gevaar brengt. Dan kan het nodig zijn dat u in een ziekenhuis opgenomen wordt.

Wanneer contact opnemen bij een bipolaire stoornis?

Neem contact op met uw psychiater, huisarts of de huisartsenpost als u merkt dat u een nieuwe depressie of manie krijgt.

Zorg dat u de telefoonnummers van mensen die u dan moet bellen altijd bij u heeft. Schrijf ze op in uw mobiele telefoon, in uw vaste telefoon, in uw signaleringsplan en doe ze in uw portemonnee.

Meer informatie over de bipolaire stoornis

Meer informatie over bipolaire stoornis vindt u:

- bij de [Vereniging voor Manisch Depressieven en Betrokkenen \(VMDB\)](#). De VMDB organiseert ook lotgenotencontact, voor mensen met een bipolaire stoornis en voor hun familieleden en vrienden
- in de folders over bipolaire stoornis van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, onder andere over medicijnen

• over lithium bij [Allesoverlithium](#).

DIRECT NAAR:

[Deelname onderzoek](#)
[Boeken en films](#)
[Lotgenotencontact](#)
[Psycho-educatie](#)
[Folders en brochures](#)

Nieuwsbrief ontvangen?
KLIK HIER

Algemeen en Jongeren
FORUM

GERELATEERDE WEBSITES

Ervaringrijk.nl
VMDB
www.ervaringrijk.nl

[HOME](#) [BIPOLAIRE STOORNIS](#) [DE VMDB](#) [REGIONALE ACTIVITEITEN](#) [NIEUWS](#) [JONGEREN](#)

Welkom bij de VMDB

De Vereniging voor Manisch Depressieven en Betrokkenen zet zich in voor mensen met een bipolaire stoornis (ook wel manisch-depressieve stoornis) en hun direct betrokkenen. Lees meer bij [De VMDB](#) over o.a. beleid, belangenbehartiging, schenken & sponsors, vrijwilligers en met name de diverse activiteiten rondom 'lotgenotencontact' en betrokkenen.

De bipolaire stoornis (BS) wordt gekenmerkt door zeer sterke wisselingen in stemming en activiteit. Tijdens een manische episode overdreven uitbundig en daadkrachtig, in een depressie juist heel teruggetrokken en passief. Deze episodes worden afgewisseld door periodes waarin het relatief rustig is: stabiel. De stoornis kan grote gevolgen hebben voor jezelf en voor je omgeving. Lees meer bij [Bipolaire stoornis](#) over de stoornis, medicatie, psycho-educatie, overige behandelprocessen, relatie met KenBis (kenniscentrum) en boeken, films en documentaires.

Voor belangenbehartiging heeft elke patiëntenvereniging leden nodig. Specifieke voordelen voor VMDB leden zijn (1) abonnement op kwartaalblad [PLUSminus](#), (2) deelname aan periodieke [Landelijke bijeenkomsten](#) (4 x per jaar) en (3) deelname aan regiobijeenkomsten en huiskamer groepen in eigen omgeving ([Regionale activiteiten](#)). Lees meer over [VMDB Lidmaatschap en Lid worden](#) via deze website.

Er zijn regelmatig nieuwe vrijwilligers nodig om de vereniging draaiende te houden. Er zijn nu vacatures voor een **bestuurder algemene zaken**, **lotgenotenlijn**, **regionale contactpersonen**, **regioteams** en **huiskamer groepen**. Kijk voor meer informatie op de [vacature](#) pagina.

Eerder gepubliceerde berichten zijn te vinden in het [Nieuwsarchief](#) gerangschikt per maand.

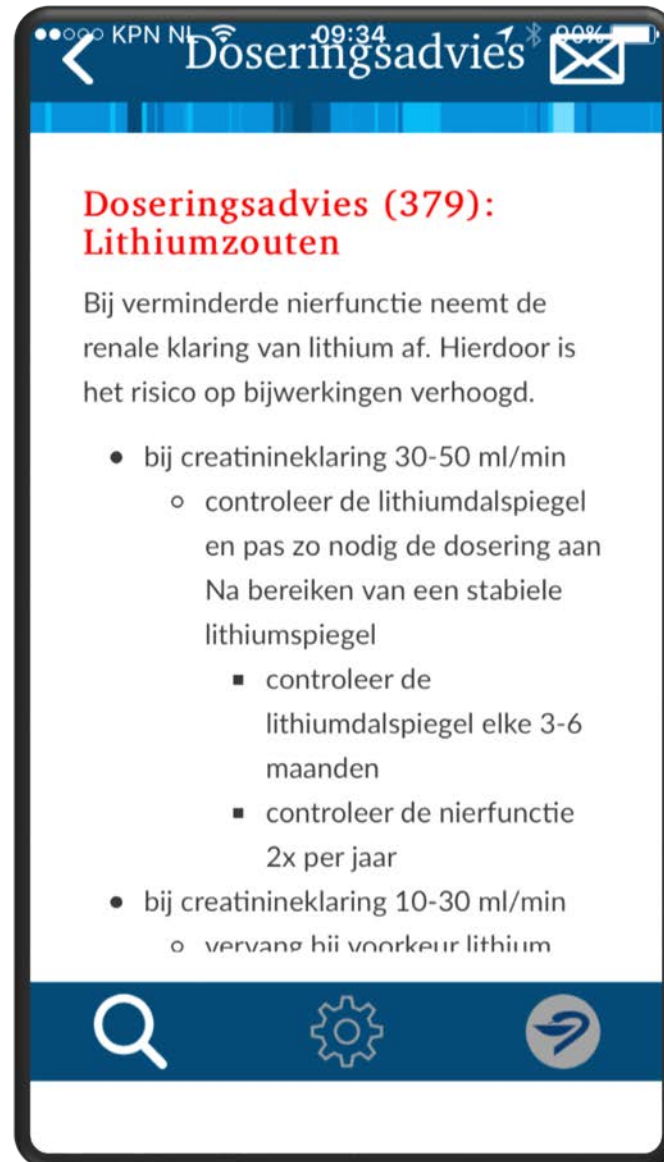
Nieuws

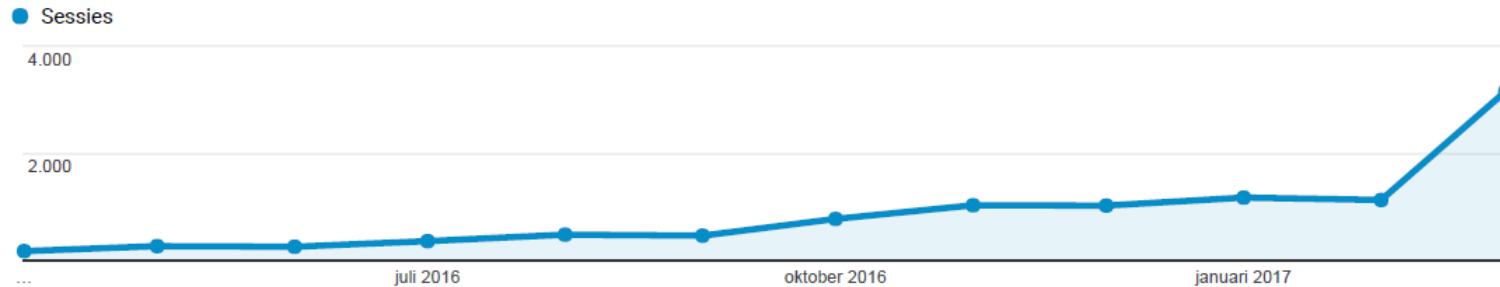
Verslag Landelijke Dag 17 september 2016 over 'Werk'

In Den Bosch vond de tweede Landelijke Dag van dit jaar plaats over het thema 'Werk'. Voor het verslag en de presentaties klik [hier](#).

Declaratieformulieren vrijwilligers voortaan digitaal

[29 jul 16] Vanaf heden kunnen vrijwilligers hun [declaratieformulieren](#) via de website invullen dan wel afdrukken. Er zijn twee declaratieformulieren voor handen: een algemeen declaratieformulier voor vrijwilligers (PDF wat digitaal ingevuld kan worden) en een declaratieformulier specifiek voor de vrijwilligers van de Lotgenotenlijn (Excel-sheet). Beide declaratieformulieren dienen respectievelijk maandelijks en per kwartaal als bijlage gemaild te worden naar Leo Schreuders, penningmeester: lh.schreuders@vmdb.nl en Femie Lansink, bureaumedewerkster: bureau@vmdb.nl

Sessies

10.244

Pagina's/sessie

2,57

% nieuwe sessies

83,85%

Gebruikers

8.597

Gem. sessieduur

00:01:45

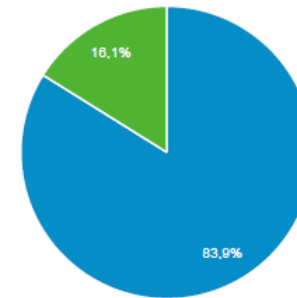
Paginaweergaven

26.297

Bouncepercentage

59,98%

■ New Visitor ■ Returning Visitor

[« Terug naar Stats](#)

Meest bekeken berichten over 30 dagen, eindigend op 2017-03-30 (Samenvatting)

[7 dagen](#) |
 30 dagen |
 [kwartaal](#) |
 [Jaar](#) |
 [Altijd](#)

2017-02-28 to Vandaag

Titel	Bezichtigingen
Home	 2.278
10 hoofdregels voor lithiumgebruik	 978
Bijwerkingen die kunnen voorkomen (en wat je eraan kunt doen)	 637
Lithiumvergiftiging	 626
Soorten lithium	 608
Voor huisartsen	 392
Nieuws	 331
Heb je vragen?	 303
Zo gebruik je lithium	 285
FAQ	 256
Interactie van lithium met andere medicatie	 240
Controle van de bloedspiegel	 233
Het panel	 135

vragen

- Sinds april 2016:
64 vragen van patiënten/betrokkenen
5 vragen van artsen
- Reële vragen!

Indicatie

Beste meneer of mevrouw,

Blij ben ik met uw website over lithium. Ik slik anderhalve tb priadel . Wanneer ik naar de bloedwaarden kijk van de afgelopen vier jaar lijkt alles na 29 jaar nog in evenwicht: lithium 0.6 - 0.8, kreatinine 71 - 80 , MDRD/e-GFR > 60, TSH 1.40 - 3.10

Toch blijf ik me zorgen maken. Telkens wanneer ik weer ga prikken ieder kwartaal komt die onrust boven. Mijn psych, een aardige man, hangt het medisch model aan. Ziet me niet als een HEEL mens. Jammergenoeg. Ik zie hem elk half jaar telkens vijftien minuten soms iets meer. Dan krijg ik de uitleg over de geprikte bloedwaarden van de laatste twee keer. Geen holistische aanpak zoals bij de Integrale psychiatrie. Helaas. Andere smaken lijken er niet te zijn in mijn leefomgeving.

Geacht panel,

Wat ontzettend fijn dat jullie dit mogelijk maken. Ik ben al een tijd onder behandeling bij een psychiater en ik sta samen met hem voor een moeilijke na een periode dat we geluk

De arts vindt mij licht manisch en overweegt Lihium te gaan gebruiken. Ik ben hier bijzonder huiverig voor omdat ik een jaar geleden een Lithium toxicatie heb opgelopen met al

Als alternatief denkt de arts een Dexamline. Helaas geen mediatie, dat is de enige aanpak die ik niet wil. Zou er een andere aanpak zijn?

nieren

Dank u well voor de nuttige website! Zo veel informatie die heel belangrijk is voor de mensen met bipolaire stoornissen.

Ik heb een vraag aan de internist-nefroloog Dr. A.M. van Alphen.

Ik ben 47 jaar en ik woon in Den Haag. Ik gebruik lithium sinds 2003. De claring was bij mij in 2008 100 ml/min, in 2016 is hij gedaald tot 72 ml/min. Ik gebruik 800 mg Camcolit (de laatste lithiumspiegel 0.81 mmol/l) terwijl nog een paar jaar geleden slikte ik 1000 mg met de lithiumspiegel 0.78.

Mijn vraag is: is het mogelijk om er iets aan te doen om de achteruitgaan van mijn nieren te voorkomen/vertragen? Zijn er speciale medicijnen voor?

Heeft het zien om speciale voedingssupplementen te gebruiken om de nierfunctie te ondersteunen? Kunt u iets adviseren? Ik heb zelf Cystone (Ayurvedische kruiden voor gezonde nieren en urinewegen) van het merk Himalaya gekocht. Kan ik het gebruiken?

Wat is uw prognose voor het functioneren van mijn nieren?

interacties

Beste panelleden,

Sinds 1 jaar gebruik ik Lithium als stemmingsstabilisator. De onderhoudsdosis werkt prima.

Vanaf heden ben ik van plan om een Herbalife shake te gaan gebruiken om de bijwerking "dikker worden" tegen te gaan.

Mijn vraag is kan een Herbalife shake die ik aanleng met halfvolle melk de werking van Lithium beïnvloeden of extra nieuwe side-effect veroorzaken.

bvd voor uw reactie.

Mvgr,

intercollegiaal

Beste,

Ik werk op de prik en depotpoli van de

Ik prik dagelijks o.a. Lithiumspiegels.

Onlangs is er een client gestart met Lithium en ondanks dat we de dosering steeds opnieuw verhogen blijven zijn spiegels veel te laag.

Bij **800 mg** was de spiegel **0.31mmol/l** en toen we toen de dosering verhoogden naar **1000 mg** was de spiegel zelfs **nog lager nl 0.28mmol/l**

Client geeft aan trouw zijn medicatie in te nemen en ik heb geen reden dit verhaal te wantrouwen (hoewel je zo iets natuurlijk nooit helemaal zeker weet.....)
Ook drinkt hij niet overdreven veel (rond de 2 liter per dag)

Mijn vraag is nu:

Hoe kunnen de spiegels zo laag blijven?

Wordt de Lithium misschien te snel afgebroken?

Het is een grote, forse man, zijn gewicht is 130 kg bij een lengte van 1.81.

Ik hoop spoedig antwoord op deze vragen te krijgen,

Vriendelijke groet,

kosten

Geachte heer, mevrouw,
Al ruim 10 jaar gebruik ik dagelijks 1000 miligram lithium per dag. Waarschijnlijk zal ik dat wel mijn hele leven moeten gebruiken. Ook mijn dochter van 20 heeft hetzelfde recept. Nu zijn de kosten behoorlijk gestegen en valt het in het eigen risico.
Weet u waar de goedkoopste variant van lithium te koop is?
Vriendelijke groeten,

intoxicatie

Goedenmiddag,

Ik hoop dat ik mijn vragen bij u helder kan krijgen. Mijn neuroloog wil mij voor mijn clusterhoofdpijn lithium voorschrijven. Het ziekenhuis zit ver weg en ze willen mijn huisarts de controles en monitoring laten doen. De huisarts geeft eerlijk aan hier niet voor te voelen omdat ze niet genoeg kennis heeft van lithium.

Verder slik veel medicatie voor mijn hart en de ziekte van Crohn.

En ik ben in de overgang, wat betekent hele heftige opvliegers, dus transpiratie, wel 20 a 30 per dag en soms diarree door de Crohn.

Als ik dit aangeef wordt gezegd dat ik dan heel alert moet zijn, maar zonder iemand in de buurt die altijd bereikbaar is en direct kan ingrijpen, durf ik dat niet goed. De dosis waarmee ze willen beginnen is 1200 mg.

Ik ben echt bang voor vergiftiging met die opvliegers want ik ben ook nog eens een slechte drinker en heb hoge bloeddruk, dus meer zout ed is ook niet echt handig.

Hoe groot is de kans op een lithium vergiftiging als je de hele dag door zweetaanvallen hebt, en weet u bij benadering hoeveel je dan zou moeten bijdrinken? Bij 1200 mg.

In het verleden heb ik vele nare bijwerkingen gehad van medicatie, waaronder vermoedelijk mijn hartinfarct. Dus ik ben heel huiverig als ik dan lees wat lithium kan doen en ik niet weet hoe ik moet handelen. Ik weet hoe makkelijk soms van alles wordt voorgeschreven, maar ik ben van mening dat als ik geen 100% zekere achterwacht heb een ik niet duidelijk krijg hoe gevaarlijk het in mijn geval is, wil ik er niet aan beginnen. Ik zit niet te wachten op nog meer ellende, ik heb zo al genoeg. Bent u het daarmee eens? Of maak ik me teveel zorgen?

Vriendelijke groet

ervaringen

Vanwege terugkerende depressies en hypomane fasen in mijn leven ga ik morgen starten met het gebruik van Lithium. Ik heb ambivalente gevoelens hierover maar accepteer wel dat er iets moet gebeuren. Tot nu toe heb ik altijd antidepressiva geslikt. Momenteel citalopram nu ben ik depressief en totaal inactief. Ik ben bang voor de bijwerkingen en voor de kans op gewichtstoename. Nu moet ik ook een bloeddrukverlagend medicijn gaan slikken dat is amlodipine. Ook daar wordt gesproken over gewichtstoename en vocht vast houden. Dit maakt me heel onzeker. Wel of niet starten met lithium? Verder ben ik heel bang een soort ongevoelig mat persoon te worden. Dat mijn depressies minder diep worden dat is een groot verlangen maar kan ik ook nog echt gelukkig zijn?

leerpunten

- Website: patiënten erbij betrekken
web-experts nodig
- Deskundigenpanel: relevante vragen
individuele benadering
- Effect meten: aantal en soort bezoeken
aard van de vragen
- Benadering via huisarts of apotheek is weinig efficiënt door aantal gebruikers
- Apothekers zijn bereidwillig

www.allesoverlithium.nl

Antes

